

[Henk Mostert]

Beroep van leerkracht verdient beter imago - CNV Onderwijs

Scholen leren elkaar slimmer organiseren

Hoge werkdruk en een slecht imago kunnen het best worden aangepakt door eerst de oorzaken te onderzoeken en niet, zoals nog weleens gebeurt, ad hoc maatregelen te nemen op school- of stichtingsniveau. Deze vorm van symptoombestrijding kan, zeker op de langere termijn, een contra-productief effect geven. Aan de hand van de onderzoeksresultaten kunnen de leiderschapsinterventies worden aangepast, een aanpak die beter blijkt te werken. Dit is een van de conclusies van het onderzoek dat in 2009 – 2010 werd gehouden door CNV Schoolleiders en CNV Onderwijs en organisatieadviesbureau ST Groep met financiële ondersteuning van Vf/Pf. Beleidsmedewerker van CNV Onderwijs Myriam Lieskamp leidde het project. 'Wij helpen scholen om de beleving van de werkdruk te verlagen en om het imago in positieve richting om te buigen. Het project 'Slimmer organiseren' levert hier een belangrijke bijdrage aan.'

Vf/Pf stimuleert en subsidieert

Myriam Lieskamp: 'Vf/Pf heeft hoge werkdruk en imago al langer op de agenda staan en subsidieerde het project voor een deel, onder voorwaarde dat het een bijdrage levert aan de Arbocatalogus PO. Wij konden de informatie en kennis leveren en vanuit de gedachte dat we elkaar kunnen versterken, hebben we het project opgezet. We wilden meer weten over de werkdruk en de beleving, het slechte imago en waarom het onderwijs als sector niet aantrekkelijk wordt ervaren om in te werken. Terwijl het een fantastisch beroep is waar je trots op mag zijn! We waren vooral geïnteresseerd in welke factoren invloed hebben op de ervaren werkdruk. De ST Groep hielp ons onder meer met de arbeidspsychologische aspecten van het onderzoek. Het is niet zo dat alle scholen het slecht of matig doen. Er zijn zeker ook scholen die het goed en heel goed doen. Daarvoor wilden we op zoek naar scholen die het goed deden, en dat was moeilijk, omdat die scholen zichzelf niet zo bijzonder vinden.'

Bieders helpen vragers

'Gezien de opzet van het onderzoek hadden we twee typen scholen nodig: die met problemen en die met oplossingen. De eerste noemden we de vraagscholen, de tweede de aanbiedscholen. We ontwikkelden een Kijkwijzer, waarin we vier domeinen definieerden: de leerkracht, het team, de school en de omgeving. De domeinen zijn uitgewerkt naar deeldomeinen, die weer uit diverse factoren bestaan. Vraag- en aanbiedscholen werden samengevoegd in niet-vrijblijvende onderzoeksteams. Vertegenwoordigers van vraagscholen bezochten vier aanbiedscholen om met behulp van de Kijkwijzer de vier domeinen gericht te onderzoeken. Hier komt dan een spinnenwebgrafiek uit, waardoor scholen inzicht kregen in hun eigen situatie.'

Wisselwerking en band

'Er ontstond een levendige wisselwerking en deling van kennis, ervaringen en inzichten. De vraagscholen ontdekten hoe makkelijk en voor de hand liggend een oplossing kan zijn, gewoon door bij alles te bedenken hoe het slimmer georganiseerd kan worden. De aanbiedscholen waren trots op de waardering en erkenning die ze kregen voor wat ze gepresteerd hadden. Het leuke was dat, gaandeweg het onderzoek, ook totaal andere onderwijsonderwerpen werden besproken en dat, tijdens latere bijeenkomsten, de aanbieders en vragers elkaar spontaan opzochten. Door deze onderzoeksopzet hebben de scholen niet alleen zelf onderling de problemen aangepakt maar ook de gelegenheid aangegrepen om een band te smeden.'

'Het onderwijs lijkt soms wel de prullenbak van de samenleving'

Tips en trucs, een voorproefje:

- Verhoog het werkplezier, dan komt de lagere werkdruk vanzelf;
- Vergaderen: begin en eindig precies op tijd, behandel alleen gerichte vragen, schrap de rondvraag;
- Werkomgeving: fris en opgeruimd, prettig en open, structuur en consequentie;
- Leidinggeven: steek energie in uw mensen, sluit aan bij wensen en mogelijkheden;
- Communicatie: transparant, frequent, stimuleer feedback, praat niet over maar met elkaar.

Impuls voor beroepstrots

Myriam Lieskamp stond 22 jaar voor de klas, studeerde HRM en was later ook betrokken bij een onderzoek naar de beroepstrots in het onderwijs. Kwaliteit, onderwijs en lerarenbeleid zijn drie van haar belangrijkste aandachtsgebieden. Ze bereidt zich voor om te promoveren op het onderwerp: welke factoren dragen bij aan GOEDE LERAREN in het basisonderwijs volgens de mening van leraren, ouders en leerlingen. Hiertoe is een conceptueel model ontwikkeld dat aan hen wordt voorgelegd. Kwaliteit en beroepstrots spelen ook een rol in het project 'Slimmer Organiseren'. Myriam Lieskamp: 'Ja, want mensen die lekker in hun vel zitten en hun werk met plezier doen, krijgen erkenning en waardering en stralen dat uit. Een mooi voorbeeld is De Staaïj.'

Balans tussen stress en energie

'De Staaïj is een kleine school met een gedreven team, in Middelaar, vlakbij Mook in Noord-Limburg. Judith Sliedrecht, die destijds startende directeur was, zorgde dat de medewerkers plezier in hun werk behielden en dat het werk, ondanks de

Myriam Lieskamp: 'Waarom het wiel opnieuw uitvinden als je van elkaar kunt leren?'

► Vervolg pagina 9

‘Wat dit vak betekent voor de toekomst van een leerling en de samenleving, daar mag je trots op zijn’

grote hoeveelheid, werkbaar bleef. Ze creëerde een balans tussen bedrijfsstressoren en energiebronnen, een cultuur waarin medewerkers door energie te geven en te krijgen zich een schild vormen tegen druk. Zonder het te weten had ze hiermee het WEB-model geïmplementeerd van Eva Demouriti, Arnold Bakker en Wilmar Schaufeli. WEB staat hier voor Werkstressoren en Energiebronnen. [www.psychischenwerk.nl/pw/article.php?id=2719] Dit model was ook de basis voor de Kijkwijzer.’ Prof. Bakker, die als hoogleraar Arbeids- en Organisationspsychologie verbonden is aan de Erasmus Universiteit, was ook betrokken bij ‘Werken aan bevlogenheid’ van de Koninklijke Auris Groep. In dit succesvolle project van HRM-directeur drs. Jessica van Wingerden van Auris en Maja Bergman van Vf/Pf, draaide het ook om de balans tussen wat energie vraagt en wat het geeft. R]entree 89 besteedde er in maart 2012 uitgebreid aandacht aan.

CNVO is er voor het onderwijs

Myriam Lieskamp: ‘Is er een maatschappelijk probleem, dan wordt dat bij het onderwijs gedumpt. De prullenbak voor de samenleving. Dat draagt niet bij een positief imago. En dat is al zo slecht door de hoge ervaren werkdruk. Bij een aantal schoolleiders en leerkrachten heerst de mening: wat we ook doen, we doen het nooit goed. Er zijn verhalen die vertellen dat het wel goed gaat maar die krijgen zelden de aandacht waar ze recht op hebben. Daarom zeggen wij: vertel ons uw verhaal. Doe een beroep op onze expertise, betrokkenheid en steun. Wij staan achter u!’ ■

Reacties op dit artikel zijn welkom op mlieskamp@cnvo.nl.

Een investering die zich dubbel en dwars terugverdient

Het boekje ‘Slimmer organiseren, met praktische tips en trucs voor vermindering van de werkdruk’, te bestellen voor € 13,24 op:

<https://shop.cnvo.nl/Slimmer-Organiseren-p-16136.html>

